

Endzeles spirta brūža drupu stāsti.

1.stāsts

Alberta Paegles atmiņas par Endzeles kalpu mājām.

Pērnajā vasarā pabiju bijušajā Endzeles muižā. Izstaigāju bērniības takas. Muižas pils tā pati, gan tikai torņa tai vairs nav. Pilī iekārtota Jeru ciema astoņgadīgā skola. Arī baltā muižas pārvaldnieka un vagara māja tā pati. Savās vietās arī muižas lielā kūts un spirta brūzis.

Tikai vairs nav kalpu mājas, kas atradās aiz brūža un kūts. Nav palikušas pat apvijas, nav arī lielā, plakanā akmens mājas pagalmā. Šim akmenim bija īpaša nozīme. Vai nu, pievakarē kartupeļus mizojot, vai - tāpat vien, lai atpūtinātu mājas solī «piekusušās kājas un patērzētu. Te apsēdās mūsu mātes. Ak, šīs mātes! Te, sēdēdamas uz plakanā akmens, atcerējās piektā gada notikumus un dziedāja.

Mums, Endzeles muižas kalpu bērniem, šīs pasaules norobežoja muižas lielās kūtis. Šaipus kūtīm atradās pelēka, nokvēpusi kalpu māja ar sīkiem logiem, zemu, sūnainu jumtu. Pagalmā daži vītoli, nedaudz tālāk — neliela nora un dīķis. Viņpus kūtīm bija plašs, krāšņs parks, brangs augļu dārzs un pils ar lieliem, mirdzošiem logiem. .

Publicēts : Liesma (Valmiera), Nr.38 (08.03.1985)

1924. gads

Paziņojums.

Finansu ministrs 1924. g. 2. jūnijā apstiprinājis statūtus akciju sabiedrībai „Endzeles muižas spirta dedzinātava” kuras mērķis ir, iegūt, turpināt un paplašināt Edgaram Krīdeneram piederošo Valmieras apriņķī atrodošos Endzeles muižas spirta dedzinātavu. Pie nodibināšanās sabiedrība pārņem savā īpašuma minēto spirta dedzinātavu ar visiem piederumiem, mašīnām, ierīkojumiem, dzīvo un nedzīvo inventāru un neizstrādātām vielām. Sabiedrības dibinātāji Latvijas pilsoņi: Edgars, Hella un Raits Krīdeneri un Otto un Margareta Valdes, dzīv. Rīgā, Elizabetes ielā Nr 4. Pamatkapitāls Ls 100 000.—, 100 akcijas pa Ls 1000.—.

Valde atrodas Rīgā. Tirdzn. un b. nod, pr. A. Kacens.

1927.gads.

V. Pālēna Endzeles spirta dedzinātava, viena no lielākām Latvijā, ražo ap 4000000 grādu jēlspirta gadā, pārstrādājot ap 5200 t. kartupeļu un 100 t. miežu, nodarbina 10 strādniekus;

1931.gads.

Tikpat bēdīgas ainas atklājās kādā citā lietā

Tikpat bēdīgas ainas atklājās kādā citā lietā no mūsu redzamu pēckara jaunbagātnieku finansistu aprindām. Tā bija visiem pazīstamās bankrotējušās "Lombardbankas" direktoru – Otto Grobiņa, Jēkaba Zandberga un Jāņa Zuttes – lieta par akciju sabiedrības Endzeles muižas spirta dedzinātavas izsaimniekošanu un sabiedrības naudas piesavināšanos 61 318 latu apmērā, par ko visiem apsūdzētajiem Rīgas apgabaltiesa piesprieda pārmācības namu.

Arī šeit plašā dzīve, kur alkohols spēlējis ne mazu lomu, bija novedusi citādi rosīgos un uzņēmīgos, vairāku plašu pasākumu organizētājus, vadītājus un direktorus – Grobiņu, Zandbergu un Zutti – uz apsūdzēto sola.

Jaunā Balss, Nr. 5 (18.05.1931) – "Liktenīgie brīži"

Endzeles spirta dedzinātava

Endzeles spirta dedzinātavu cēlis muižas bij. īpašnieks Krīdeners 1909. gadā, galvenā kārtā viņa muižās ražoto miežu un kartupeļu pārstrādāšanai. Lielinieku laikā dedzinātavas iekārta pa daļai izpostīta, bet svarīgākos aparātus pārvaldnieks Valdess nobēdzinājis Igaunijā. Nodibinoties Latvijas valstij un sekojot valdības aicinājumam atjaunot visus rūpniecības uzņēmumus, O. Valdess kā nomnieks steidzīgi saved mašīnas kārtībā un Endzeles spirta dedzinātava viena no pirmām Latvijā uzsāk darbību, ražojot pirmos gados līdz 140.000 litru spirta gadā un patērējot kartupeļus no plašas apkārtnes — Burtniekiem, Matīšiem, Vilzēniem, Vecates, Mazsalacas un Rūjienas. Pārdzīvojusi vairāk īpašniekus, dedzinātava beidzot 1930. gadā nonāk tagadējā īpašnieka Pālena rokās. Dedzinātava vairākkārt paplašināta un beidzamos gados ražojusi līdz 280.000 litru spirta gadā, patērējot 22.500 kvint. kartupeļu, 63.000 kg miežu un 240 kub. asis malkas. Strādājot divās maiņās, dedzinātavas ražību iespējams pacelt līdz 400.000 litriem spirta gadā. Galvenais izejvielu piegādātājs dedzinātavai ir tuvākais Jeru pagasts, kas arī saņem lielāko pusi no apmēram 100.000 latu gada apgrozības kapitāla.

Dedzinātavas vajadzībām tiek kultivēti galvenā kārtā Valtmaņa tipa rozā kartupeļi, kuri atzīti par ražīgākiem un augstprocentīgākiem. Beidzamo 10 gadu caurmēra stērķeles saturs 20 %, bet labākos gados ir sasniegts pat 26 %.

L. ALBERINGS, dedzinātavas pārzinis.

Valmieras aprīņķis (1937)

<https://gramatas.lndb.lv/periodika2-viewer/?lang=fr#issue:695128>

Jauna spirta dedzinātava.

Rūjienas apkārtnē līdz šim darbojās tikai viena spirta dedzinātava (Endzeles muižā), kura pēc izstrādājama spirta daudzuma ieņēma otro vietu Latvijā. Tagad ar sezonas sākumu darbību uzsāks arī dedzinātava Naukšēnos.

Rīts, Nr.38 (02.10.1934)

1939.gads

Sodīta spirta dedzinātava.

Nodokļu departaments sodījis Endzeles spirta dedzinātavu ar 200 Ls par to, ka dedzinātava pārstrādājusi pašas ražotos kartupeļus.

Brīvā Zeme, Nr.77 (03.04.1939)

Arī Rūjienas novadā būs spirta kopdedzinātava. Rūjienā sanāca apspriedē Ternejas, Rūjienas un Jēru pagasta lauksaimnieki, kas nolēma dibināt Jēru spirta dedzinātavu. Jau pirmajā dienā pieteicās 50 biedru ar pamatpajām 10.000 Ls apmērā.

Jaunākās Ziņas, Nr.180 (12.08.1938)

Endzeles spirta dedzinātava darbus nepārtrauks.

28. novembrī "Vispārēja Lauksaimniecības banka" pārņēma Vihelmam Pālēnam piederošo Endzeles spirta dedzinātavu. Spirta dedzinātava darbus nepārtrauks. Kartupeļus varēs nodot visu pagastu iedzīvotāji un arī pilsētnieki. Par kartupeļu nodošanas dienām jāsaskaņo ar dedzinātavas pārzini L. A l b e r i n g u.

Rūjienas Vēstnesis. Nr.414 (01.12.1939)

**Naukšēnu spirta dedzinātavas visu materiālo vērtību inventarizācijas akts
1951. gads.**

INVENTARIZĀCIJAS A K T S.

Naukšēnos, 1951. gadā no 17.-19. aprīlim, saskaņā ar LPSR Pārtikas rūpniecības Ministrijas Spirta tresta 1951. g. 9. aprīļa pavēli Nr. 237 komisija, sastāvoša no Spirta tresta pārstāvja - Massalacas spirta dedzinātavas vecākā grāmatveža MURNIEKA, Jēkaba, Lība d., kā priekšsēdētāja un locekļiem: Naukšēnu spirta dedzinātavas direktores KUPLES, Zinaidas, Pētera m., tehniskā vadītāja LEITLANDA, Jāņa, Viļuma d., vecākās grāmatvedes ZVAGULES, Mildas, Pētera m., Massalacas spirta dedzinātavas direktora VERŠIGORA, Nikifora, Trifona d. un vecākās ekonomistes MANGALIŅAS, Elsas, Eduarda m., piedaloties Naukšēnu spirta dedzinātavas materiāli atbildīgām personām: noliktavas pārzinim GAILIM, Kērlim, Indriķa d., grāmatvedei-kasieri ZARIŅAI, Veltai, Voldemāra m., agronomam DĀVIN, Elmāram, Augusta d. un palīgsaimniecības priekšstrādniekam CVETKOVAM, Nikolājam, Andrēja d., izdrija **N a u k š ē n u** spirta dedzinātavas visu materiālo vērtību inventarizāciju pēc stāvokļa uz 1951. gada 1. aprīli, pie kam atrada sekojošo:

Nr. Nr. p.k.	Materiālo vērtību nosaukums un konta šifrs	Mēra vie- nība	Atrasts dabā	Skaitās pēc grāmatām	Balances vērtība	Rezultāti	
						iz- trak.	par- palik
	<u>PAMATLĪDZEKLĪ</u>						
	<u>Ē K A S (0011):</u>						
	<u>Naukšēnos:</u>						
1	Spirta dedzinātava	gab.	1	1	155730,-	-	-
2	" pagrabs	"	1	1	10139,-	-	-
3	Kūdras šķiņķi	"	2	2	6314,17	-	-
4	Svaru māja ar iebūv. automobiļu svariem, 10-to	"	1	1	25139,26	-	-
5	Palīgsaim. "Selgas" daļvejamā šķa	"	1	1	17604,-	-	-
6	Palīgsaim. "Selgas" kūts	"	1	1	18736,-	-	-
	<u>Jeroce:</u>						
7	Dedzinātavas šķa	"	1	1	147976,-	-	-
8	Spirta pagrabs	"	1	1	33418,-	-	-
9	Kūts-kartupeļu noliktava	"	1	1	81823,-	-	-
10	Svaru māja ar iebūv. vesuma svariem	"	1	1	1385,92	-	-
11	Daļvejamā šķa	"	1	1	44100,-	-	-
12	Pirts	"	1	1	5000,-	-	-

Nr. Nr. p.k.	Materialo vērtību nosaukums un konta šifrs	Mēra vie- nība	Atrasts dabā	Skaitās pēc grāmatām	Bilances vērtība	Result is- trūk.
13	Šķūnis	gab.	1	1	14040,-	-
14	Siena šķūnis	"	1	1	10965,-	-
15	Kūdras šķūni	"	4	4	20160,-	-
Kopā ...					592.530,35	
SPEĶA IEKĀRTA (0013):						
Neukšēnos:						
16	Tvaika mašīna	gab.	1	1	9664,33	-
Jeros:						
17	Dināmo mašīna (vauks)	gab.	1	1	750,-	-
18	Tvaika mašīna	"	1	1	4983,-	-
19	Tvaika katls	"	1	1	21129,-	-
Kopā					36.531,33	

Jeros:						
84	Pārtvaicošanas aparāts	"	1	1	36000,-	-
85	Spirta mēritājs	"	1	1	3492,36	-
86	Mēru trauks, 823 lt tilp.	"	1	1	350,-	-
87	Spirta cisterna 5653,5 dcl	"	1	1	15988,-	-
88	" 2604,3	"	1	1	7364,-	-
89	Iesala kastes	"	4	4	600,-	-
90	Ūdens tvertne (raugu nod.)	"	1	1	50,-	-
91	Transmisijas	"	2	2	1090,-	-
92	Pārtvaikotās brāgas uspēsmājs	"	1	1	350,-	-
93	Mašintelpu cauruļu sist.	"	483	483	10674,-	-
94	Spirta starptrauks	gab.	1	1	150,-	-
95	Spirta sūknis	"	1	1	150,-	-
96	Brāgas sūknis	"	1	1	1500,-	-
97	Ūdens sūknis	"	1	1	750,-	-
98	Saldā iejāva sūknis	"	1	1	750,-	-
99	Sūknis, spirta sūknēš.	"	1	1	175,-	-
100	Ūdens sūknis (akā)	"	1	1	600,-	-
101	Iesala spiede	"	1	1	400,-	-

Nr. Nr. p.k.	Materialo vērtību nosaukums un konta šifrs	Mēra vie- nība	Atrasts dabā	Skaitās pēc grāmatām	Bilances vērtība	Resultati is- trūk.	Par- palik.
102	Reservuārs, 500 lt	gab.	1	1	1500,-	-	-
103	Pārtvaik. brāgas reservuārs, 730 dcl	"	1	1	2690,-	-	-
104	Spirta uspēsmājs	"	1	1	150,-	-	-
105	Kartupeļu sūtīn. katls "Hence"	"	2	2	7000,-	-	-
106	Kartupeļu skalotava ar elevatoru	"	1	1	1500,-	-	-
107	Raudsējāmie kubli	"	12	12	14040,-	-	-
108	Ranga kubli	"	9	9	1350,-	-	-
109	Iejāva kubls	"	1	1	4500,-	-	-
Kopā ..					270.479,88		

Jeros: V							
158	Grāmatu plaukts	(pauze) gab.	1	1	20,-	-	-
159	Kantera skapis	"	1	1	75,-	-	-
160	Eršels	"	1	1	13,-	-	-
161	Apalais galds	"	1	1	65,-	-	-
162	Galds	"	1	1	45,-	-	-
163	Rokas sūknis, ugunsdzēs.	"	1	1	1874,66	-	-
	ar 80 m šļūtenēm	"	1	1	274,-	-	-
164	Tecila	"	1	1	225,-	-	-
165	Kartupeļu skal.aparats	(pauze)	1	1	250,-	-	-
166	Laumais	"	1	1	120,-	-	-
167	Motora sūkņš	"	2	2	323,25	-	-
168	Dzelzs muca, sērskābei	"	1	1	500,-	-	-
169	Labības III. svāri	"	1	1	1011,-	-	-
170	Vesuma svāri	"	1	1	220,-	-	-
171	Medību lise	"	1	1		-	-
Kopā ...					17.513,83		

Nr. Nr. p.k.	Materialo vērtību nosaukums un konta šifrs	Mēra vie- nība	Atrasts dabā	Skaitās pēc grāmatām	Balances vērtība	Rezultāti	
						iz- trūk.	pa- palik.
183	Divjūga arkls	gab.	1	1	84,40	-	-
184	Arkls	"	1	1	67,-	-	-
185	Kultivators	"	1	1	79,84	-	-
186	Kartupeļu rašinatājs	"	2	2	400,-	-	-
Jeros:							
187	Ragavas	"	3	3	1272,-	-	-
188	Darba rati	"	3	3	2394,-	-	-
189	Arkli	"	2	2	300,-	-	-
190	Ecešas	"	1	1	100,-	-	-
191	Atsperu ecešas	"	1	1	150,-	-	-
192	Kartupeļu racējs	"	1	1	1000,-	-	-
193	Zirga grābeklis	"	1	1	235,-	-	-
194	Zāles plāvējs	"	1	1	715,-	-	-
195	Labības plāvējs	"	1	1	1150,-	-	-
196	Sējmašīna, šķīvju	"	1	1	500,-	-	-
Kopā					12.872,51		

RAŽOŠANAS LOPI							
(0019-2):							
Maukšēnoes:							
197	Gova "Baiba"	gab.	1	1	800,-	-	-
198	Gova "Raita"	"	1	1	800,-	-	-
Jeros:							
199	Gova "Vismā"	"	1	1	500,-	-	-
200	Gova "Rija"	"	1	1	640,-	-	-
201	Gova "Gita"	"	1	1	1050,-	-	-
Kopā					3790,-		
DARBA UN TRANSPORTA							
LOPI:							
(0019-3):							
202	Kāve "Telga"	gab.	1	1	2000,-	-	-
203	Zirgs "Juris"	"	1	1	500,-	-	-
204	Kāve "Era"	"	1	1	9000,-	-	-
205	Kāve "Marga"	"	1	1	1500,-	-	-
206	Zirgs "Tokārs"	"	1	1	1031,-	-	-
207	Erzelis "Jānis"	"	1	1	1500,-	-	-
208	Erzelis "Zanis"	"	1	1	1000,-	-	-
Kopā					16.531,-		
Kopā pamatlīdzekļi					986.114,05		

Nr. Nr. p.k.	Materialo vērtību nosaukums un konta šifrs	Mēra vie- nība	Atrasta daļa	Skaitās pēc grāmatām	Balances vērtība	Rezultāti	
						iz- trūk.	par- palik.
481	Piena transp.kanna	gab.	1	1	29,50	-	-
482	Piena mēritājs	"	1	1	105,-	-	-
483	Spirta uzpēma mēr- koka 10 m (Haukšēnos)	"	1	1	54,-	-	-
Kopā					14.947,63		
PALĪGSALIMN.KRĀJUMI							
(033):							
<u>Naukšēnos:</u>							
484	Rudzi	kg	322	322	1560,79	-	-
485	Mieži	"	434	434	868,-	-	-
486	Auzas	"	1206	1206	1809,-	-	-
487	Kartupeli	"	8906	8906	4453,-	-	-
487	Vīķu siens	"	1000	1000	500,-	-	-
488	Siens	"	4452	4452	2003,40	-	-
489	Vasarāju salmi	"	3352	3352	670,40	-	-
490	Pelavas	"	592	592	59,20	-	-
491	Superfosfāts	to	3	3	876,39	-	-
492	Erzelis "Visbulis", dzim.1949.g.31.V	gab.	1	1	4300,-	-	-
493	Erzelis "Ansīs"	"	1	1	4300,-	-	-
494	Vistas	"	5	5	150,-	-	-
495	Pilnpiens	kg	10	10	14,81	-	-
496	Vājpiens	"	115	115	5,75	-	-
<u>Jeros:</u>							
497	Rudzi	kg	2257	2257	5191,10	-	-
498	Kvieši	"	690	690	2070,-	-	-
499	Auzas	"	2532	2532	3544,80	-	-
500	Kartupeli	"	14939	14939	4481,70	-	-
501	Lopbarības milti	"	46	46	74,80	-	-
502	Ābolipē	"	3468	3468	1040,40	-	-
503	Vasarāju salmi	"	1680	1680	195,65	-	-
504	Ziemāju salmi	"	2000	2000	100,-	-	-
505	Rudzu milti	"	19	19	45,79	-	-
506	Tele "Sprigulis", dzim.1949.g.VI	gab.	1	1	1600,-	-	-
507	Tele, dzim.1950.g. 13.aprīlī	"	1	1	1000,-	-	-
508	Ņūka, dzim.1949.g.X	"	1	1	2700,-	-	-
Kopā					43.614,98		

Nr. Nr. p.k.	Materialo vērtību nosaukums un konta šifrs	Mēra vie- nība	Atbilst dabā	Skaitās pēc gramatām	Balances vērtība	Rezultāti	
						Iz- trūk.	Par- palik.
524	Skrāves	kg	7 ✓	7 ✓	28,17	-	-
525	Leģa dzelzs	"	110	110	48,94	-	-
526	Drāžu siets, pītais	m	30	30	148,71	-	-
527	Gaurules, svelaju 3"	gab.	14	14	151,20	-	-
528	" , tērauda 3"	m	10 ✓	10	251,09	-	-
529	" , gāses	"	50 ✓	50	95,57	-	-
530	" , kapara 28x25	kg	6 ✓	6	76,20	-	-
531	" , 75x75	"	15 ✓	15	136,96	-	-
532	Gauruļu savien., amerik.	gab.	2 ✓	2 ✓	20,-	-	-
533	" "	"	2 ✓	2 ✓	20,-	-	-
534	Gauruļu atsar. 2,5"	"	2 ✓	2 ✓	2,-	-	-
535	Gauruļu locīj. (coll)	"	3 ✓	3 ✓	3,-	-	-
536	Ventilis, ūdens 80 m/m	"	1	1	51,-	-	-
537	Ventilis, tvaika 2"	"	1	1	94,-	-	-
538	" , 1"	"	4	4	58,-	-	-
539	" , 2"	"	2	2	188,-	-	-
540	" , 1,5"	"	2	2	164,-	-	-
541	Flanši	"	4 ✓	4 ✓	12,-	-	-
542	Krāni, flandru 1"	"	2	2	18,-	-	-
543	" " 2"	"	3	3	88,51	-	-
544	Junta dēlīši	"	300	300	66,-	-	-
545	Kapara skārds	kg	20 ✓	20 ✓	159,-	-	-
546	Kieģeļi	gab.	5400	5400	2619,45	-	-
547	Balki, mežā	m	18,53	18,53	442,11	-	-
548	" , krautavē	"	30,8	30,8	1279,26	-	-
549	" , mājās	"	3,2	3,2	167,19	-	-
Jeros:							
550	Ugunsdrošie kieģeļi	gab.	328	328	270,32	-	-
551	Junta naglas	kg	8,6	8,6	8,05	-	-
552	Līmeņrāža stikli	gab.	2	2	140,81	-	-
Kopā ...					8660,31		
GATAVĀ PRODUKCIJA							
(050):							
553	Jēlspirts (Haukšēnos)	dkl	3024,70	3024,70	302493,30	-	-
554	" (Jeros)	"	1259,35	1259,35		-	-
Zembilancē:							
555	Jēlspirts (Jeros), iepilātais	dkl	1106,05	1106,05	104.949,51		

Šinī aktā minētās materialās vērtības saņemti savā
atbildīgā glabāšanā:

Holiktavas pārzinis.

Inventarizāc.komisijas pr-jis

Locēklis:

Klāt bija:

K. Gais
Bepriņķis J. Bērns
R. Mangalins
L. Zariņš
K. Gais
M. Zariņš
H. Bērns

Sekmīgi strādā Jeru spirta kopdedzinātava.

Jau pagājuši turpat divi mēneši kopš savu darbību uzsākusi Jeru spirta kopdedzinātava. Darbs dedzinātava norit sekmīgi un katru dienu pārstrādā lielāku daudzumu kartupeļu. Spirtu līdz Rūjienas stacijai nogādā ar pajūgiem, bet no turienes tālāk uz Rīgu sūta pa dzelzceļu. Vietējie lauksaimnieki lopbarībai plaši izmanto brāgu.

Tālavietis, Nr.54 (18.11.1941)

KOLHOZA "STRAUME" LAIKS.

Sapnis par sporta zāli

Daudz fizikultūras darba attīstības labā darījis valdes priekšsēdētājs b. Strazdiņš. Ievērojot skolas zāles milzīgo noslogojumu, viņš kopā ar pārējiem valdes locekļiem nāca pie ļoti pareiza secinājuma vistuvākajā laikā izbūvēt kolhoza sporta zāli. Kolhoznieki sava kopsapulcē atbalstīja šo priekšlikumu un lēmumu par sporta zāles izbūvēšanu apstiprināja.

Tiesa, pagaidām sporta zāles izbūves darbi vēl nav uz sākti. Ir tikai izstrādāts tās izbūves maksas aprēķins par 66 000 rubļu. **Taču tas ir tikai pagaidām! Drīzumā tur, kur vēl pirms dažiem gadiem kūpēja Jeru spirta dedzinātavas dūmeņi, pacelsies jauna kolhoza sporta zāle ar plašu balkonu skatītājiem, ģērbtuvēm, noliktavu, labierīcībām un tvaika dzinēju apsildīšanai. Zālē varēs spēlēt volejbolu, basketbolu, galda tenisu, nodarboties ar svaru celšanu un citiem sporta veidiem. Ne mazums grūtību būs jāpārvar, kamēr sporta zāli varēs nodot lietošanā. Bet tās «Straumes» ļaudis nebaida.**

Kolhozā septiņdesmit pieci procenti jauniešu ir fizikultūrieši. Reizē ar sporta zāles izbūves projekta apstiprināšanu kolhoza valdei radies pamatots lūgums «Rīgas Centrālajai padomei lai tu. ievērojot kolhoza lielos ieguldījumus lauku sperta dzīves attīstība, sperta zāles izbūvei atvēlētu zināmus līdzekļus. Lūgums tika adresēts tieši "Vārpas" Centrālajai padomei. Paguluši turpat divi mēneši, bet atbildes vēl arvien nav. Kā lai to izskaidro? Enerģija, ar kādu kolhoza fizikultūrieši ciema padomes un kolhoza, valdes vadība veic jebkuru pasākumu, liecina, ka viņi vistuvākajā nākotnē gūs vēl labākus sasniegumus ka konkursa par labākā kolhoza fizikultūras kolektīva no saukumu, tā ari rajona lauku jaunatnes šo gadu spartakiāde. Galvenais sporta zālei jābūt, un tā būs!

J. Teika

Sports (Latvijas PSR Sporta biedrību izdevums), Nr.35 (24.03.1960)

Endzeles kūts

Tatjana L. ir kūts pārzine Endzeles liellopu fermā. Govju kūts šeit ierīkota **bijušās muižas spirta dedzinātavas milzīgajā kartupeļu noliktavā**. Kolhoznieki ir mehanizējuši mēslu izvešanu un šogad ieviesuši mehanizētu slaukšanu. Endzeles ferma, iekārtota 126 govju turēšanai.

"Rokas man vēl nav pārāk veiklas, tāpēc motoru iedarbināt palīdzu meitenēm," saka Tatjana. "Bet pārējo apdaru pati. Nu jau esmu kā gatavs mehāniķis. Kad sākām, izplūdes caurule bija par īsu, dūmi nāca telpā. Bet mēs izņēmām loga rūti, pagarinājām cauruli un novadījām ārā. Tā darbs pats māca darītāju."

Kūti griesti ir samērā zemi, bet mehanizatori slaukšanas sistēmu piestiprinājuši vēl zemāk. "Viņi domājuši tikai par to, lai govīm ragi neķertos, bet nav padomājuši par piena plūdumu, sūdzas slaucējas.

"Jau pirmajā dienā, kad meitenes atnāca uz fermu, mēs domājām, kā šeit iebruks vīķu vezumi," turpina viena no slaucējām. "Vīķi aplauzīs krāniņus. Varēja taču piestiprināt kaut vai dažus centimetrus augstāk. Būs jāprasa, lai izlabo."

Slaucējām nepatīk, ka barība un pakaiši pēc nosvēršanas jānes lielu gabalu pa āru, pa gariem gaitenīiem uz muguras ar nastām. "Cik tas neprasa spēka un laika! Pēc šāda smaga darba rokas gribot negribot nolaižas, un katrā brīvā brīdī netveram vis pēc grāmatas. Kājām pierimst steiga uz klubu, kur jau gaida sabiedriskās nodarbības kopā ar citiem jauniešiem."

Valmieras rajona kolhozā "Bērzaine" arī esot bijusi līdzīga veca laukakmeņu būve, bet bērzainieši to pārbūvējuši par lielisku kūti ar uzbraucamo tiltu un āboliņa gubeni augšā. Sasvērto barību nomet pa četrām lūkām, kuras pēc vajadzības izmanto arī kūts vai gubenes vēdināšanai.

"Vai straumiešu domas nevarētu tecēt tādā pašā virzienā – tikpat platā un dziļā gultnē?" jautā slaucējas. "Neizmantotas iespējas taču ir arī Endzelē."

H. Vecvagars

Cīņa, Nr. 102 (30.04.1961)

Nogriezt spārnus ugunsgailim.

Pie kolhoza «Straume» Endzeles fermas jau trešo dienu ritēja spraigi siena darbi. Ventilators strādāja ar lielu pārslodzi. To uzraudzīja meliorators Visvaldis Rauska, kas nebija iepazīstināts ar ugunsdrošības noteikumiem, kuri jāievēro, mehanizēti gatavojot sienu. Ap pusseptiņiem vakarā visi beidza darbu, un ieslēgtais ventilators tika atstāts bez uzraudzības. Pagāja tikai pusstunda, kad Endzeles fermas lopkopji pamanīja liesmas pie siena torņa. Ap kārt izmētātais siens bija laba ēsma ugunsgailim - liesmas

pieņēmās, un drīz jau dega viss 12 metrus augstais“ torņa koka karkass. Izkūpēja arī triju dienu čaklais vākums... Saimniecībās siena sagatavošana turpinās. Vairums glabātavu jau piepildītas ar sausu žāvējumu. Visur rūpīgi jāseko, lai siena gatavošanā tiktu ievēroti nepieciešamie ugunsdrošības noteikumi, rūpīgi jāseko tehnoloģiskā procesa - pareizai norisei. Siena ventilatorus nedrīkst atstāt bez uzraudzības. Kā redzams «Straumes» nelaimē, nevērība dārgi maksā.

BUB padomes priekšsēdētāja vietnieks V. Daiga

Liesma (Valmiera), Nr.115 (23.07.1975)

Satraukuma pilna nakts 15. februārī bija kolhoza «Straume» ļaudīm. Uguns grēks «Lejās» - tiešs algas dienas turpinājums. Atvadas no kolhoza svinēja Lidija Jankovska un Juris Ustinovs. Līdzī priecājās kaimiņiene un bijusī darba biedrene Velta Sestule. Bija arī citi viesi. Vai tās bija viesības? Nē – kārtējā iedzeršana līdz pilnīgai apziņas zaudēšanai, kā jau tas «Lejās» bija parasts. Izrādās,- ne vienu tas neuztrauca. Šoreiz ļaudis pulcēja kopā ugunsgrēka trauksmes sirēna. Uzdzīvotāju pārņemotās mirstīgās atliekas no notikuma vietas -tika aizvestas rīta gaismiņā. Negaidīti briesmīgs fināls. Bet vai par to nevajadzēja domāt agrāk?

Ugunsdrošības uzraudzības vecākais inspektors B. FERDERS.

Liesma (Valmiera), Nr.32 (26.02.1985)

Valmieras rajona Jeru pagastā nodega p/s «Straume» piederošās divas kūtis, siena šķūnis, kurā glabājās sakaru centrāle. Ugunsgrēks izcēlies 1970. gadā dzimušā H. neuzmanības dēļ. Šis ugunsgrēks nodarījis zaudējumus apmēram 2 miljonu LVR vērtībā.

Latvijas Jaunatne, Nr.94 (04.05.1993)